

فصلنامه مطالعات کتابداری و علم اطلاعات

دانشگاه شهید چمران اهواز، تابستان ۱۳۹۷

شماره پیاپی ۲۴، صص: ۸۱-۱۰۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۳/۳۰

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۱۲/۱۸

بررسی کیفی تخریب تجهیزات کتابخانه‌های دانشگاهی:

وندالیسم کتابخانه‌ای^۱

اورانوس تاج‌الدینی^۲

چکیده

هدف: هدف این پژوهش بررسی تخریب و آسیب‌های عمدی ایجادشده- که نمونه‌ی بارز وندالیسم است- در تجهیزات کتابخانه‌های دانشگاه شهید باهنر کرمان است.

روش: رویکرد این پژوهش کیفی و روش آن تحلیل محتوا است. نمونه مورد بررسی تجهیزات کتابخانه‌ای سالن‌های مطالعه در کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان است که از وندالیسم آسیب‌دیده‌بودند. نمونه موردبررسی با نمونه‌گیری یگانه و به روش کل مجموعه انتخاب شد.

یافته‌ها: محتوای دست‌نوشته‌های وندالیسمی تجهیزات سالن‌های مطالعه کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان در چهار مقوله اصلی مشتمل بر بیان احساسات، شعارهای سیاسی، انتقادات و پیشنهادها و یادگاری‌ها قابل دسته‌بندی است. هرکدام از این مقوله‌های اصلی شامل مقوله‌های فرعی مختص به خود هستند. بررسی محتوای این مقوله‌ها نشان از این دارد که قصد تخریب و منفی در بروز این اعمال وجود ندارد و کاربران کتابخانه به این اموال عمومی به‌عنوان روزه‌ای جهت ارتباط و اطلاع‌رسانی نگریسته‌اند. از دیگر یافته‌های این پژوهش می‌توان به این مورد اشاره کرد که وندالیسم کتابخانه‌ای در بین دانشجویان مذکور رایج‌تر است.

نتیجه‌گیری: مسئولین کتابخانه‌ها باید مجراهای ارتباطی گسترده‌تری را جهت تعامل با کاربران تدارک ببینند، در ضمن کتابخانه و مسئولین آن می‌توانند به‌عنوان پل ارتباطی موارد مربوط را به واحدهای دیگر دانشگاه و نیز مسئولین مربوط منتقل کنند.

کلمات کلیدی: وندالیسم کتابخانه‌ای، تجهیزات کتابخانه‌ای، تخریب اموال عمومی، کتابخانه‌های دانشگاهی.

^۱. Vandalism library

^۲. عضو هیأت علمی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید باهنر کرمان. Tajedini@uk.ac.ir

مقدمه

وندالیسم مشتق از واژه وندال^۱ است. وندال نام قومی از اقوام ژرمن-اسلاو به شمار می‌رفت که در قرن پنجم میلادی در سرزمین‌های واقع در میان دو رودخانه در ویستول^۲ زندگی می‌کردند (نبوی، ملتفت و براتیان، ۱۳۹۰). آنان مردمانی جنگجو، خون‌خوار و مهاجم بودند که به کرات به نواحی و سرزمین‌های اطراف قلمرو خود تخطی و تجاوز کرده به تخریب و تاراج مناطق و آبادی‌های متصرفه می‌پرداختند. روحیه ویران‌گرانه قوم وندال سبب گردیده است که در مباحث آسیب‌شناسی تمامی رفتارهای بزهکارانه‌ای که به‌منظور تخریب آگاهانه اموال، اشیاء و متعلقات عمومی و نیز تخریب و نابودی آثار هنری و دشمنی با علم و صنعت و آثار تمدن صورت می‌گیرد به‌گونه‌ای به وندالیسم منتسب گردد (کارسول^۳، ۲۰۰۵). وندالیسم از آن دسته انحرافات و بزهکاری‌هایی است که در جامعه جدید نمود و بروز یافته است (محسنی تبری، ۱۳۷۹).

محسنی تبری (۱۳۸۳) وندالیسم را تخریب ارادی اموال و متعلقات عمومی به‌صورت مداوم و مکرر می‌داند. عصبان روزافزون انسان، به‌خصوص نسل جوان، نه‌تنها نشان‌دهنده احساس اجحاف و درماندگی توأم با خشم، پرخاشگری و آشوب‌گری آنان است، بلکه معرف تحمیلات اجتماعی و تجویزهای نیروهای قاهر و سرکوب‌گر بیرونی در جامعه‌ای است که به‌جای در نظر گرفتن نگرش‌ها، باورها، رفتارها و الگوهای فرد، گروه، قشر یا نسلی دیگر، تنها نگرش‌ها و الگوهای خود را به آنان تجویز و تحمیل می‌کند. وندالیسم در متون جامعه‌شناسی، به مفهوم داشتن نوعی روحیه بیمارگونه که موجب تمایل به تخریب آگاهانه و ارادی اموال، تأسیسات و متعلقات عمومی است، تعبیر می‌شود (مک‌کاری^۴، ۲۰۰۸). «وندال‌های کهن» در هجوم خود چیزی را ویران می‌کردند که خود نساخته بودند اما «وندال‌های مدرن» چیزی را نابود می‌سازند که از آن جامعه خودشان است (بورگ و جمن^۵، ۱۹۸۷).

1 Vandal

2 Vistol

3 Carswell

4 McCorry

5 Borg & Lgemann

کلارک^۱ (۲۰۱۰) عوامل مؤثر در بروز رفتارهای وندالیسمی را به ۸ گروه تقسیم می‌کند. این گروه‌ها عبارت‌اند از: تجارب نخستین دوران کودکی، توارث، شکل‌گیری شخصیت بزهکار، عوامل شخصیتی، اجتماعی و اقتصادی، شرایط و وضعیت فعلی فرد، بحران‌ها و وقایع که به احساس کسالت، درماندگی، افسردگی و خشم فرد منجر می‌شوند؛ شرایط، موقعیت‌ها و وضعیت‌های خاص مثل خیابان‌های مناطق فقیرنشین، مکان‌های فاقد گشت پلیس، مکان‌های مخروبه و متروک و غیره؛ جریان‌های شناختی و ادراکی و نیز حالات و وضعیت‌های انگیزشی فرد (نقل در شهباز، منصوریان و شهباز، ۱۳۹۴).

از جمله نظریه‌هایی که در سال‌های اخیر، توجه جامعه‌شناسان را در تبیین و تحلیل مسائل اجتماعی موجود در عرصه‌ی خشونت و پرخاش‌گری به خود معطوف کرده است، دیدگاه کارکردگرایی ساختی، به نقش نظام‌های اجتماعی، اجزا، ساختارها یا نهادهای متعددی در یکپارچگی، هماهنگی، ناسازگاری و سلامت کل نظام یا جامعه توجه دارد؛ بنابراین، الگوی نظری مذکور مبتنی بر این اصل است که نهادهای اجتماعی برحسب کارکردهای ضروری‌شان قابل فهم هستند. در این دیدگاه، برخلاف کارکردگرایی که نقش پدیده‌های نهادی و اجتماعی را در ارتباط با نیازهای فردی انسان موردتوجه قرار می‌دهد، نهادها بر این اساس نقش و سهمشان در ارتباط با سایر بخش‌ها یا جنبه‌های یک نظام تبیین می‌شوند. بر اساس دیدگاه کارکردگرایی ساختاری، نیروی محرکه موجود در تمام جنبه‌های زندگی اجتماعی، تمایل هر نظام اجتماعی به حفظ خود در وضعیتی متعادل است که امکان استمرار عملکرد مؤثر آن را ممکن می‌سازد (کلینارد^۲، ۲۰۱۴). جامعه‌شناسان عصر کنونی در راستای ریشه‌شناسی وندالیسم در جامعه، برای آن علت یگانه‌ای متصور نمی‌شوند و علل آن را ناشی از ساختارهای اجتماعی و فرهنگی می‌دانند؛ اما صاحب‌نظران حوزه روان‌شناسی و به‌ویژه روان‌کاوان وندالیسم را ناشی از عوامل روانی و خلق‌وخوی افراد می‌دانند؛ از طرف دیگر روان‌شناسان اجتماعی که گروهی متشکل از هر دو نوع عقیده هستند، جریان وندالیسم را از هر دو طیف فرد و جامعه متأثر می‌دانند (اسپایج^۳، ۲۰۱۵). امروزه وندالیسم در غوغای زندگی شهری امروزی پدیده‌ای

1 Clarc

2 Structural functionalism

3 Clinard

4 Spaaij

ملموس، مشهود و واقعیتی تلخ و غیرقابل انکار بوده که به صورت یکی از نمودهای زندگی اجتماعی مدرن کنونی درآمده است. هم‌روزه در اجتماعات فناوری‌زده شاهد ویران‌گری تعمدی و رفتارهای غیرمسئولانه و ضد اجتماعی و ندال‌هایی هستیم که به تخریب اموال عمومی روی می‌آورند و هر آنچه زیباست و هر آنچه متعلق به همگان است را خراب می‌کنند. مجسمه‌های نصب‌شده در سطح شهر، پارک‌ها و فضاهای سبز عمومی، چراغ‌های معابر، صندلی‌های وسایل نقلیه عمومی، تجهیزات استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی، ماشین‌های نو و تمیز، باجه‌های تلفن عمومی، وسایل و متعلقات مدارس و... از جمله اموالی هستند که در بروز پدیده وندالیسم متحمل خسارات متعدد می‌شوند. بدیهی است که کتابخانه‌ها نیز به‌عنوان نهادهای اجتماعی از گزند گردباد اعمال و ندال‌ها در امان نیستند و همه ما به‌کرات شاهد آسیب‌های عمدی ناشی از وندالیسم بر روی کتاب‌های کتابخانه‌ها و تجهیزات کتابخانه‌ای بوده‌ایم. کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان در مرکز پردیس اصلی دانشگاه واقع شده است و از نظر تنوع منابع، وسعت و ارائه خدمات بزرگ‌ترین کتابخانه دانشگاهی جنوب شرق کشور محسوب می‌شود. وجود بخش‌های متنوع و منابع غنی نسبت به مجموعه‌های در دسترس مخاطبان از دیگر عوامل جذب دانشجویان به این کتابخانه است. در بیانی نغز می‌توان گفت این کتابخانه جولان‌گاهی برای دارایی‌های اطلاعاتی دانشگاه شهید باهنر کرمان است. با توجه به مطالب بالا و نیز نقش تربیتی و آموزشی کتابخانه‌ها و توقع تأثیر مثبت این فضا بر وندال‌ها و در نتیجه کاهش آسیب‌های ناشی از تخریب‌های عمدی بر تجهیزات و متعلقات کتابخانه‌ای این پژوهش در نظر دارد تا از زاویه آسیب‌های کتابخانه‌ای به وندالیسم نگرسته و با توجه به محدود بودن پژوهش‌های انجام شده در این حیطه، با روش کیفی آسیب‌های عمدی واردشده به تجهیزات کتابخانه‌ای را بررسی نماید؛ زیرا بدیهی است که آسیب‌های فیزیکی به تجهیزات کتابخانه‌ها و نیز ثبت دست‌نوشته‌ها و دل‌نوشته‌ها بر آن‌ها از سویی از عوامل فرساینده تجهیزات کتابخانه‌ای محسوب شده و از سوی دیگر می‌تواند به‌عنوان نشانه‌ای از طرز تفکر و جهت نگاه جامعه استفاده‌کننده از کتابخانه خط‌مشی‌ای ملموس و قطعی را در مورد دل‌مشغولی‌ها، دغدغه‌ها و نیازهای روحی، تربیتی و حتی آموزشی استفاده‌کنندگان از فضای کتابخانه‌ها را اختیار متخصصان علم اطلاعات و نیز متصدیان این حوزه قرار دهد. لذا این پژوهش با محوریت هدف، تبیین همین موارد در یک کتابخانه دانشگاهی انجام گردید.

مروری بر پژوهش‌های انجام شده

در پژوهشی با عنوان «بررسی دلایل گرایش جوانان به وندالیسم» که توسط علیزاده و فتاحی (۱۳۹۴) انجام شد؛ وندالیسم به عنوان یک پدیده اجتماعی که عموماً اندیشمندان به ناسازگاری نوجوانان با محیط اجتماعی تعبیر می‌کنند، مورد بررسی قرار گرفت و طی آن علل وندالیسم به مفهوم یک انحراف و کج‌روی اجتماعی بیان گردید. نتایج حاصل از این پژوهش عوامل فردی، روانی و زیستی مؤثر بر وندالیسم را تبیین نموده و ویژگی‌های علمی وندال‌ها مشخص گردید. در پایان نیز راهکارها و پیشنهادهای علمی برای مقابله با این پدیده ارائه شد.

شهباز، منصوریان و شهباز (۱۳۹۴) در پژوهش خود به بررسی وندالیسم در کتاب نوشته‌های کتاب‌های یکی از کتابخانه‌های عمومی شهر ساوه پرداختند. پژوهش آن‌ها با هدف بررسی یادداشت‌های حاشیه کتاب‌های به امانت رفته این کتابخانه انجام شد و در پایان این نتیجه حاصل آمد که اصولاً نویسندگان این یادداشت‌ها با دیدگاهی منفی به زندگی نگرینسته و امید به زندگی آن‌ها در سطح پایینی قرار دارد و در پایان توصیه شد که در مجموعه‌سازی این کتابخانه، ارتقای سطح بینش و امید در مخاطبان مدنظر قرار گیرد.

حیدری و پارسامهر (۱۳۹۱) به بررسی عوامل جامعه‌شناختی نظیر سن، جنس، موقعیت اجتماعی و اقتصادی، عوامل شخصیتی و... در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اهواز پرداختند و به این نتیجه رسیدند که این عوامل بر میزان تخریب اموال اجتماعی توسط جامعه مورد مطالعه تأثیر مستقیم داشته و وندالیسم در جنس مذکر و سنین پایین‌تر مشهودتر است و نیز هرچه وضعیت اقتصادی مطلوب‌تری وجود داشته باشد، این پدیده کم‌رنگ‌تر است.

قاسمی، ذوالاکتاف و نورعلی‌وند (۱۳۸۸) در پژوهش خود با عنوان «توصیف جامعه‌شناختی بر عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباش‌گری در ورزش فوتبال» به آزمون مدلی پرداختند که در آن متغیرهای وندالیسم و اوباش‌گری متغیر وابسته را تشکیل می‌دهند و برخی متغیرهای پیش وضعی مانند متغیرهای مرتبط با نیروی انتظامی، رضایت از عوامل وضعیتی، استفاده از رسانه‌های جمعی و قرار گرفتن در جماعت انبوه تماشاگران متغیرهای مستقل تعریف شده‌اند. روش مطالعه آن‌ها توصیفی و از نوع پیمایشی و همبستگی بود. نتایج مطالعه آن‌ها نشان داد در مجموع، از میان متغیرهای مورد مطالعه، ۱۲ متغیر فرعی شامل هیجان‌طلبی و

عقد‌گشایی، سابقه درگیری و نزاع، گروه‌گرایی، ازهم‌گسیختگی روانی خانواده، تأثیرپذیری از گروه هم‌سالان، تماشای فیلم‌های خشونت‌آمیز، کنترل پلیس، جماعت انبوه، بحران‌ها و وقایع زندگی، رضایت از عوامل وضعیتی، سابقه رفتار مجرمانه و تحریک مطبوعات ورزشی به‌طور معنی‌داری واریانس متغیرهای وندالیسم و اوباش‌گری را تبیین می‌کنند.

ایلماز و اولگان^۱ (۲۰۱۶) در پژوهش خود به بررسی تفاوت بین عوامل مؤثر بر وندالیسم در فضای سبز شهری پرداختند. این مطالعه با هدف شناسایی عوامل که اثر بر روی انواع حوادث خراب‌کاری شامل تجهیزات شهری واقع در فضای سبز شهری در شهر آنتالیا در ترکیه انجام گرفت و برای تحقق این هدف، تجهیزات شهری (نیمکت، وسایل روشنایی، جداول، و سطل‌های زباله) در محل‌های مورد نظر به‌صورت ماهانه به مدت ۱۲ ماه مشاهده و ۲۰۲۸ مورد خراب‌کاری ثبت شد. نتایج آن نشان داد که متغیرهای شهری مورد بررسی در محتوای این مطالعه عوامل مؤثر بر وقوع حوادث وندالیسمی را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

ددهیا، جاین، جاین و بادان^۲ (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان روش‌های یافتن وندالیسم در ویکی‌پدیا به این مسأله جالب توجه کردند که با وجود اهمیت روزافزون و استفاده مکرر از ویکی‌پدیا در زندگی امروزی روش‌هایی برای ارائه به سیستم ویکی‌پدیا در راستای کشف دقیق و سریع موارد عمدی تخریب ساختار صحیح مقالات لازم است. آن‌ها همراه با تبیین روش‌های تشخیص مقالات تخریب‌شده، روشی برای شناسایی کاربران وندال برای از بین بردن احتمال تخریب مقالات توضیح دادند.

طبق نتایج پژوهش کومار^۳ (۲۰۱۶) که به صورت یک کارگاه ارائه شد الگوریتمی برای شناسایی دو جنبه متفاوت از بازیگران نامطلوب و اعمال خراب‌کارانه در ویکی‌پدیا توصیف شد. او به اصطلاح وندال ویراستاران اشاره کرد که ویرایش‌های غیرسازنده در ویکی‌پدیا اعمال می‌کنند و مدل VEWS را در توصیف نمایش رفتارهای ویرایش‌گرهای ویکی‌پدیا به کار برد. او همچنین در نگرشی دیگر به مقوله مقالات مضر و مخرب پرداخت که با اهداف وندالی ایجاد می‌شوند.

1 Yilmaz & Olgun

2 Dedhia, Jain, Jain & Bhadane

3 Kumar

جانگ^۱ و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهش خود در مورد تأثیر مکان در بروز رفتارهای وندالیسمی بیان کردند که وندالیسم معمولاً در مکان‌هایی رخ می‌دهد که در دسترس هستند و در آن‌ها می‌توان در فرصتی کوتاه به راحتی اعمال تخریب‌گرایانه را انجام داد و گریخت. مکان‌هایی که طراحی آن‌ها به شکلی است که اماکن خلوت و ناشناخته دارد و یا مکان‌هایی که جوانان به کرات رفت‌وآمد می‌کنند.

اسپایچ (۲۰۱۵) از پژوهش خود به این نتیجه دست یافت که رفتارهای وندالیستیک افراد جامعه تحت تأثیر هفت عامل اصلی شکل می‌گیرد. از جمله هیجان‌زدگی و برانگیختگی هیجانی خوشایند، ایجاد هویت قوی و مستقل تخیلی، هویت‌یابی‌های منطقه‌ای و محلی، مدیریت فردی و جمعی شهرت، ایجاد احساس همبستگی و تعلق، احساس قدرت و خودمختاری. وی در ادامه خاطر نشان کرد که هدایت سالم این احساسات می‌تواند در پیشگیری از بروز چنین رفتارهایی مؤثر باشد.

گیدکار، هانکه و چاوان^۲ (۲۰۱۳) به بررسی رفتارهای وندالیستیک کتابخانه‌ای پرداخته و آن‌ها را به دو گروه داخلی و خارجی تقسیم می‌کنند. آن‌ها رفتارهایی مانند ایجاد سروصدا، جابه‌جا کردن تجهیزات کتابخانه، آسیب‌رساندن به کتاب‌ها و تجهیزات کتابخانه‌ای و غیره را از مصادیق رفتارهای وندالیستیکی داخلی می‌دانند و از جمله رفتارهای وندالیستیک خارجی کتابخانه‌ای به شکستن شیشه‌ها و لامپ‌ها، سرقت تجهیزات، تخریب باغچه‌ها، ایجاد آتش‌سوزی‌های عمدی و... اشاره می‌کنند.

استوت و پیرسون^۳ (۲۰۰۵) از محققان دانشگاه لیورپول^۴ انگلستان، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که رفتار پلیس در قبال تماشاگران، در بروز اوباش‌گری فوتبال نقش بسیار مهم و تعیین‌کننده‌ای دارد، زیرا هم هواداران را از صحنه آشوب و درگیری دور می‌کند و هم محرک آنان است. در واقع این دو پژوهشگر، فراتر از هر متغیر و عامل دیگری به نقش پلیس در شکل‌گیری و بروز رفتارهای خشونت‌آمیز هواداران فوتبال توجه کرده‌اند.

1Jong

2Gadekar, Dhakne & Chavan

3Stott & Pearson

4University of Liverpool

با توجه به موارد پیش‌گفته و نیز توجه به این مهم که آگاهی از چگونه فکر کردن مراجع‌کنندگان به کتابخانه در تعیین چگونگی دستیابی به اهداف کتابخانه‌ای و در نتیجه به‌کارگیری راهبرد مناسب مؤثر است، این پژوهش در نظر دارد به بررسی آثار به‌جامانده از رفتارهای وندالیستیکی مراجع‌کنندگان به سالن‌های مطالعه کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان بپردازد؛ و به این سؤالات پاسخ گوید که آیا دیدگاه مراجعین به سالن‌های مطالعه (آقایان و خانم‌ها) کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان چگونه در آثار مخربی که بر روی تجهیزات کتابخانه مذکور به‌جا می‌گذارند، منعکس می‌شود؟ و نیز ردپایی که مراجعین در آثار خود به‌جا می‌گذارند شامل چه مفاهیمی است؟ امید است که پاسخ‌گویی به این سؤالات راه‌گشایی در تبیین وندالیسم کتابخانه‌ای و نقبی بر دیدگاه و ذهن مراجعین به کتابخانه‌های دانشگاهی باشد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع کاربردی بوده و در انجام آن از رویکرد کیفی و روش تحلیل محتوا استفاده شده است. برای جمع‌آوری داده‌های این پژوهش از مشاهده استفاده شد. برای نیل به هدف پژوهش، روش نمونه‌گیری یگانه و به روش کل مجموعه انتخاب شد؛ بدین ترتیب که کل مجموعه تجهیزات سالن‌های مطالعه کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان که در مجموع شامل ۱۶۰ عدد میز و صندلی بود، مورد بررسی قرار گرفت و بررسی‌ها تا آنجا ادامه یافت که داده‌ها به اشباع نظری رسید؛ البته علاوه بر تجهیزات کتابخانه‌ای اصلی (میزها و صندلی‌ها) موارد تجهیزاتی دیگر مانند برگه‌های راهنما و تابلوها و پوسته‌های موجود بر روی دیوارهای فضاها، مذکور، آب‌سردکن، پنجره‌ها و... نیز مورد توجه واقع شد. محتوا و مفاهیم موجود در موارد بررسی‌شده با روش تحلیل محتوای ترکیبی استخراج و طبقه‌بندی شد. تحلیل محتوای به‌کاررفته در این پژوهش به شیوه استقرایی انجام شده است، به این معنی که پژوهشگر در ابتدا هیچ فرضیه‌ای از پیش تعیین‌شده‌ای در ذهن نداشت و فقط با مطالعه داده‌های به‌دست‌آمده، به شناسایی مقوله‌ها و مؤلفه‌های موجود پرداخت.

یافته‌های پژوهش

آسیب‌های وارده به کلیه موارد نمونه مورد بررسی را می‌توان در گروه‌های زیر دسته‌بندی کرد:

- رساندن آسیب‌های فیزیکی به تجهیزات، مانند کندن گوشه‌ای از آن‌ها با ابزارهای مختلف مانند فیچی، ناخن‌گیر، سوهان، چاقو و...؛
- نوشتن بر روی میزها، صندلی‌ها و دیوارها؛
- کنده‌کاری بر روی تجهیزات کتابخانه‌ای؛
- قرار دادن اعلامیه‌های مختلف زیر شیشه میزها و یا با چسباندن بر روی دیوار، مانند آگهی‌های تبلیغاتی و یا اطلاعیه‌های مختلف مثل نیاز به هم‌خانه و...؛
- آلوده‌سازی پایدار تجهیزات مانند گذاشتن اثر کفش‌های آغشته به قیر و سیمان و یا چسباندن آدامس‌های جویده شده به تجهیزات کتابخانه‌ای؛
- پاره کردن برگه‌های راهنمای کتابخانه و نیز پوسترهای موجود؛
- شکستن شیشه تابلوها؛
- شکستن شیر آب سردکن و دسته پنجره‌ها و گذاشتن یادداشت در بالای آن؛
- و...

البته شایان ذکر است که قسمت اعظم آسیب‌های وارده، مشتمل بر یادداشت‌های نوشته، حک و یا کنده‌کاری شده بر میزها و صندلی‌ها بود و نیز آنچه برای پژوهشگر در دستیابی به هدف و پاسخ‌گویی به سؤالات پژوهش راه‌گشاست، همین موارد می‌باشد؛ بنابراین تأکید این پژوهش بر بررسی داده‌های حاصل از موارد یادداشت شده توسط مراجعین به کتابخانه بر روی تجهیزات سالن‌های مطالعه کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان است.

داده‌های حاصل از این یادداشت‌ها در چهار مقوله اصلی قابل طبقه‌بندی است که شامل:

۱. بیان احساسات: نشان‌دهنده احساسات غالب بر مراجعه‌کننده هنگام استفاده از سالن‌های مطالعه.

۲. انتقادات و پیشنهادها: مبین دیدگاه‌های انتقادی مراجعه‌کنندگان از عملکرد کتابخانه و یا دانشگاه و نیز ارائه نظرات پیشنهادی و راهکارهای ذهنی و عملی به دیگران (شامل کتابداران و نیز سایر مراجعه‌کنندگان).

۳. شعارهای سیاسی: بیان‌گر دیدگاه سیاسی مراجعه‌کنندگان و یا تعلق خاطر و توجه به فرد، رویداد و یا جریان سیاسی خاص.

۴. یادگاری‌ها: القا و ثبت شخص و یا رویدادی خاص (اطلاع‌رسانی و تحت‌تأثیر قرار دادن).

البته آنچه علاوه بر یادداشت‌ها به‌عنوان نگاره^۱ به‌وفور بر روی تجهیزات موردنظر قابل مشاهده بود، تصاویر و نقاشی‌هایی از گل، پرند، حیوانات، چشم و ابرو، اشک، شکلک‌های ابتدایی، درخت، ماشین، خط‌خطی‌های مختلف و... بود که با توجه به مبهم بودن مفاهیم منبعث از تصاویر، از داده‌های مورد بررسی پژوهش حذف شدند.

مقوله نخست «بیان احساسات» است. در این مقوله، مراجعه‌کنندگان احساسات قلبی، دیدگاه‌های مذهبی، احساسات به اشخاص دیگر به‌ویژه اساتید، نصایح، آرزوها و... خود را به رشته تحریر درآورده‌اند. مقوله بیان احساسات با ۴۰/۲۹ درصد بیشترین فراوانی را بین مقوله‌های اصلی به خود اختصاص داده است. جدول ۱ نمونه‌هایی از یادداشت‌های مرتبط با احساسات را نشان می‌دهد.

۱. منظور نقوشی است که با اعداد و حروف توصیف نشده‌اند.

جدول ۱. نمونه‌هایی از یادداشت‌های مربوط به مقوله «بیان احساسات»

مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی	نمونه انتخابی	درصد
بیان احساسات	عشق و محبت	نفیسه و پدرام عزیزم دوستان دارم از ته قلبم... بنده عشقم و از هر دو جهان آزادم... گل من اگر هزار بار متولد شوم، جانم را فدای تو می‌کنم.	۳۲/۳۴
	احساسات منفی و اندوه	روزگار رحم به حالم نمی‌کند. آتش بگیری سیرجان... دیگر بهار هم سر حالم نمی‌کند چیزی شبیه گریه زلالم نمی‌کند.	۲۴/۰۶
	امید و آرزو	ای کاش این ترم زودتر بگذره... چی می‌شد اگر دوستم داشتی... آرزو می‌کنم ساعات خوشی را در اینجا سپری کنید.	۲۱/۲۷
	مذهب	یا مهدی ادرکنی... ای حین تشنه لب مرا بپذیر... یا مقلب القلوب و الابصار	۱۲/۷۱
	نگاه به اساتید	استاد ... آیا از خدا نمی‌ترسی؟ درس ... را با استاد ... بردارید، خیلی باحاله. عشق من دکتر ...	۵/۲۱
	پند و اندرز	اگر با آدم حسود و زیر آب زن دوستی، بهش بگو بره به جهنم. بچه‌ها از اول ترم درس بخونید تا آخر ترم گرفتار نشید. لطفاً نظافت را رعایت کنید.	۵/۰۷

مقوله دوم مربوط به «انتقادات و پیشنهادات» است. این مقوله را به مقوله‌های فرعی مانند انتقادات اجتماعی، انتقادات محیطی، انتقادات آموزشی و انتقادات خدماتی می‌توان تقسیم کرد. مقوله انتقادات و پیشنهادات ۲۸/۴۸ درصد از فراوانی را به خود اختصاص داده است. نمونه‌هایی از نوشته‌های مربوطه به این مقوله در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۲. نمونه‌هایی از یادداشت‌های مربوط به مقوله به «انتقادات و پیشنهادها»

مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی	نمونه انتخابی	درصد
انتقادات و پیشنهادها	خدماتی	برخورد کارمندان تون تعریفی نداره. آیا همه کتابخونه‌ها همین جوری خدمت‌رسانی می‌کنن؟ یکی نیست که اینجارو ساکت نگهداره؟ پیتزاهای پیتزافروشی بوفه مرکزی افتضاحه، نخورید بچه‌ها.	۳۳/۴۱
	محیطی	محیط اینجا اصلاً برای درس خواندن مناسب نیست. فکر نمی‌کنید با این تهویه در تابستان داریم از سرما می‌لرزیم. اینجا پر از آشغال، کثیفه؛ خجالت بکشید. آب سردکن‌های کتابخانه خوب کار نمی‌کنن، درست شن please.	۲۹/۲۳
	آموزشی	از کلاس‌ها هیچی نمی‌فهمیم. بچه‌ها تربیت‌بدنی رو نذارید برای ترم‌های آخر بمونه. بدترین ساعت کلاس ۱/۳۰-۳/۳۰، وای... چرا بعضی‌ها الکی نمره می‌گیرن؟؟؟	۲۵/۸۹
	اجتماعی	دوستان حتماً برید سینما برای دیدن فیلم ... پس کی می‌خوان برای مسیر ما به دانشگاه تاکسی خطی بذارن؟ اگر می‌خواهید در جامعه ما موفق باشید، ادب بهترین ابزاره. ای اهل ایمان در خیابان‌های شهر آشغال نریزید.	۱۱/۴۷

مقوله سوم «شعارهای سیاسی» است. در بررسی داده‌های مرتبط با این مقوله، مقوله‌های فرعی نظیر تشویق به گرایش به عقیده سیاسی خاص، تمجید از افرادی خاص، بر حذر داشتن از اقدامات و عقایدی خاص و... قابل‌استخراج بود. مقوله شعارهای سیاسی ۲۱/۳۲ درصد از فراوانی را به خود اختصاص داده است. نمونه‌هایی از نوشته‌های مربوطه به این مقوله در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۳. نمونه‌هایی از یادداشت‌های مربوط به مقوله «شعارهای سیاسی»

مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی	نمونه انتخابی	درصد
سیاست	تشویق	به ... رأی دهید، اگر می‌خواهید تغییرات مثبت را ببینید. حزب فقط ... هرکس در انتخابات ... شرکت نکند، به کشورش خیانت کرده.	۳۷/۲۶
	تمجید	رهبرم جانم فدایت ... دمت گرم که این قدر خدمت می‌کنی. جوانان وطن، آیا نمی‌بینید ... به مملکت چقدر خدمت می‌کنند؟	۳۲/۸۱
	تحدیر	خودتان را بازپچه شعارهای ... نکنید. هرکس عضو دفتر ... در دانشگاه شود، بیچاره‌اش می‌کنند. وای بر ...	۲۹/۳۹

مقوله چهارم مربوط به «یادگاری‌ها» است. این مقوله به مقوله‌های فرعی یادگاری‌های احساسی و یادگاری‌های اطلاعی دسته‌بندی شده است. مقوله یادگاری‌ها، ۹/۹۳ درصد از فراوانی را به خود اختصاص داده است. نمونه‌هایی از نوشته‌های مربوطه به این مقوله در جدول ۴ آورده شده است.

جدول ۴. نمونه‌هایی از یادداشت‌های مربوط به مقوله «یادگاری‌ها»

مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی	نمونه انتخابی	درصد
یادگاری‌ها	مثبت	هرکی تا حالا عاشق شده، یادگاری بذاره؛ فاطمه - ادبیات - ساناز زیست‌شناسی - مستانه مهندسی کامپیوتر - زری گلی دام‌پزشکی. نریمان ورودی ۸۷ عاشق مهلا ورودی ۸۹، یادگاری آذر سرد ۱۳۹۰. یادگاری از روز سخنرانی پروفیسور سمیعی بزرگ در دانشگاه کرمان. یادبود ورودی ۹۰ زمین‌شناسی، به یاد اردوی سیرچ و خاطرات خوش با استاد...	۵۴/۱۴
	منفی	حسین جیرفتی تازه به دوران رسیده... زندگی کوتاه است؛ آرش فرره ۱۳۹۲. هفت روز از مرگ محمد جلوی در این دانشگاه لعنتی گذشت...	۴۵/۸۶

بحث و نتیجه‌گیری

پی‌بردن به اینکه «دانشجویان یک دانشگاه چگونه فکر می‌کنند» از دغدغه‌های اصلی مسئولین هر دانشگاه به‌عنوان متصدیان تربیت علمی و فرهنگی نسل جوان هر کشوری است. کتابخانه‌های دانشگاهی به‌عنوان مقر اصلی ارتباط با منابع علمی موجود و نیز مشخص‌ترین بستر فراهم‌شده جهت مطالعه مستقیم، ایفاگر نقش مهمی در دنیای دانشجویی هر دانشگاه است. کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان بالاترین آمار عضویت و تعداد مراجعه‌کننده را در دانشگاه‌های استان دارا بوده و بدیهی است که هرچه تعداد اعضای یک کتابخانه بیشتر باشد، جامعه مخاطب آن نیز از تنوع ذهنیت، نگرش و دیدگاه بیشتری برخوردار است؛ البته ماهیت اطلاعات پایه و دانش‌پرور کتابخانه‌های دانشگاهی زاینده بافت اجتماعی خاص برای این کتابخانه بوده و بدیهی است که اطلاع‌داشتن و توجه‌نمودن به نگرش و طرز فکر مخاطبان و کاربران آن برای ارائه خدمات بهتر افقی روبه‌فردا خواهد بود.

آنچه یک فرد بر قلم می‌راند نشأت گرفته از ذهن و قلب اوست؛ بنابراین، می‌توان گفت زمانی که تجهیزات و اموال عمومی مورد حمله دست‌نوشته‌های افراد قرار می‌گیرند نیز محتوای آن‌ها نشانه‌ای از احساسات و افکار افراد خاطی در آن برهه زمانی است. بررسی دست‌نوشته‌های دانشجویان دختر و پسر در کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان نشان داد که این نوشته‌ها حول محور چهار مقوله اصلی شامل: بیان احساسات، شعارهای سیاسی، انتقادات و پیشنهادات و یادگاری‌ها شکل گرفته‌اند.

با توجه به جدول ۱، دانشجویان پیش‌گفته، احساسات خود را در قالب شش مقوله فرعی عشق، اندوه، آرزو، مذهب، استادان و نصیحت بیان نموده‌اند که در بیشتر موارد نشانه‌ای از سردرگمی و تنهایی آن‌ها و تلاش جهت برقراری ارتباط با مخاطبانی ناشناخته بود. ابراز عشق و محبت و بیان احساسات عاطفی قسمت اعظم دست‌نوشته‌های وندالیسمی گروه مورد مطالعه را نشان می‌داد (۳۲/۳۴ درصد). البته این نکته نیز واضح بود که در بیشتر موارد مشاهده‌شده، هدف دانشجوی وندال، بیان احساسات و درد و دل با دیگرانی بود که می‌توانستند محرم وی واقع شوند. در عین حال در مطالعات روان‌شناسی اثبات شده است که بیان واژه‌های عاشقانه در

سنین جوانی از هیجان‌ناشی از آن و میل به تشریک احساسات می‌کاهد. نکته شایان ذکر دیگر در این مورد این است که در سالن مطالعه خانم‌ها موارد مشاهده شده در مورد بیان احساسات نسبت به سالن مطالعه آقایان بیشتر بود که این امر با توجه به جوشش بیشتر احساسات در جنس مؤنث دور از انتظار نیست. از موارد بالا می‌توان نتیجه گرفت احساسات سرکوب شده و یا حتی پنهان نگه داشته شده‌ی نسل جوان و دانشجویی ما ممکن است به شکل رفتارهای وندالی بروز کند؛ حتی اگر عاملین این رفتارها نیت خراب‌کاری و آسیب به اموال دانشگاه را نداشته باشند. ایجاد مراکز مشاوره‌ای که دانشجویان بتوانند به آن‌ها اعتماد کنند گام خوبی در راه هدایت صحیح احساسات این نسل جامعه است.

جملات حاوی احساسات منفی در مقوله اصلی «بیان احساسات» بعد از بیان عشق و محبت بیشترین فراوانی را در جملات جامعه مورد مطالعه داشت (۲۴/۰۶ درصد). نگرش منفی دانشجویان در سنینی که انتظار بیشترین حد امید و مثبت‌اندیشی از آن وجود دارد، زنگ خطری برای مسئولین امر محسوب می‌شود. ثبت اندوه و غصه‌های شخصی از دو بعد توجه برانگیز است: اول اینکه انتظار می‌رود احساسات مثبت و شادی‌های حتی کاذب بر روان دانشجویان یک دانشگاه دولتی مستولی باشد و نه احساسات تاریک و غمناک. این دانشجویان آینده‌سازان جامعه کنونی ما هستند و تسلط غم و منفی‌نگری بر نگاه آن‌ها مسلماً در آینده کشور نقش منفی خواهد داشت؛ زیرا جوانان شاد کنونی متخصصان، کارمندان، پدران و مادران و در یک کلام آینده‌سازان نمونه آینده خواهند بود. در وهله دوم این مورد از نقصان دیگری نیز حکایت دارد و آن پناه‌آوردن دانشجویان یک دانشگاه به تخریب اموال عمومی برای تخلیه غصه‌ها و تقسیم اندوه‌هایشان با میزها و صندلی‌هاست. وجود نداشتن پناه‌گاهی برای شنیدن و دیدن اندوه این نسل (هرچند اندوه‌های گذرا و کم‌اهمیت) نشان‌گر کوتاهی در این زمینه است که بی‌اهمیت‌ترین اثر آن پدیده وندالیسم در دانشگاه است. شایان ذکر است احساسات منفی بیان شده در جامعه آقایان مورد بررسی بیشتر از خانم‌ها (۶۵/۳۱ درصد) بود.

مفاهیم موجود در مقوله فرعی آرزوها نشان‌دهنده امیدها و ناامیدی‌های پنهان در ضمیر دانشجویان مورد مطالعه است. نکته جالب اینکه قسمت قابل توجهی از آرزوهای دانشجویان

دارای محتوای زودگذر هستند. این امر نگاه نه‌چندان عمیق و آینده‌نگر آن‌ها را نشان می‌دهد. آرزوهایی به بلندای یک ترم و یا نهایتاً یک دوره تحصیلی. نکته قابل ذکر دیگر در این مقوله نقش بارز احساسات در آرزو آفرینی برای این نسل است، یعنی امید و آرزوی جوان امروزی ما بیشتر ریشه در احساسات آن‌ها دارد؛ البته این آرزوها در دو بعد مثبت و منفی قابل دسته‌بندی هستند. با توجه به این مقوله یک ایده‌ی آرمانی به ذهن متبادر می‌شود، یعنی دانشگاه می‌تواند محملی برای برآورده کردن آرزوهای ممکن و کوچک دانشجویانی باشد که گوش شنوایشان میز و صندلی‌های بی‌جان بوده‌اند. ایجاد گروه‌هایی (البته به شکل نامحسوس و پنهان) برای رسیدگی به آرزوهای دانشجویان در ابعاد آموزشی، مالی و... می‌تواند در افزایش امید به آینده آن‌ها و خلق شادی در قلب‌هایشان مؤثر باشد.

جمالات حاوی احساسات مذهبی موجود، شامل مفاهیمی نظیر خدا، نماز، عشق و ارادت به ائمه اطهار (ع) و نگارش حدیث و جمالات مذهبی بود. جولان احساسات مذهبی در نگاه دانشجویان می‌تواند نویدبخش باشد؛ زیرا در دنیای مادی‌گرای کنونی توجه به مذهب و معنویات نقطه عطف و مثبتی جهت ترقی روحی و معنوی ایشان تلقی می‌شود. ثبت احساسات مذهبی و ندالیزی میان خانم‌ها و آقایان تقریباً به یک نسبت بود.

مقوله‌های احساسی دیگر در یافته‌های این پژوهش نشان‌دهنده احساسات نسبت به استادان (۵/۲۱ درصد) و نیز جمله‌های حاوی نصیحت و اندرز (۵/۰۷ درصد) بود. بیان احساسات دانشجویان نسبت به استادان خود نشان‌دهنده نقش بزرگ آن‌ها در بهسازی و یا پریشان‌سازی روانی دانشجویان دارد. نتایج این پژوهش حاکی از این مهم بود که احساسات مثبت نسبت به اساتید ذی‌ربط (۶۸/۲۴ درصد) پررنگ‌تر از احساسات منفی نسبت به ایشان بود. دل نوشته‌های احساسی با زمینه نصیحت و اندرز نیز نشان‌دهنده وجود احساسات همدلانه و همدلی‌جویانه نسبت به سایر دانشجویان بود که نکته مثبتی به شمار می‌رود. نوشته‌های این مقوله حاوی اندرزها، پندها و نصایح اخلاقی در قالب شعر و خطاب به مخاطبانی عام نوشته شده بودند.

شهباز، منصوریان و شهباز (۱۳۹۴) نیز در پژوهش خود مقوله بیان احساسات را اصلی‌ترین مقوله در ارتکاب اعمال وندالیسمی دانسته‌اند. استوت و پیرسون (۲۰۰۵) نیز جوشش احساسات را در ارتکاب اعمال وندالیسمی مؤثر دانسته‌اند.

همان‌طور که اشاره شد مقوله اصلی پربسامد بعد در یافته‌های این پژوهش مقوله «انتقادات و پیشنهادات» (۲۸/۴۸ درصد) بود. نکته جالب توجه در مورد این قسمت این است که این انتقادات و پیشنهادات دو نوع مخاطب را در برمی‌گیرد؛ یکی سایر دانشجویان و دیگری مسئولان کتابخانه. این مورد نشان می‌دهد که دانشجویان امید دارند که نوشته‌های آن‌ها مورد توجه قرار گرفته و خوانده شوند و از آن مهم‌تر منشأ عمل قرار گیرند. یافته‌های این قسمت در چهار مقوله فرعی خدماتی، محیطی، آموزشی و اجتماعی مقوله‌بندی شدند. بخش بزرگی از انتقادات و پیشنهادات مربوط به بخش خدمات، به مسائل مربوط به کتابخانه و خدمات آن اعم از نوع برخورد کتابداران، نحوه سرویس‌دهی، ساعت کار و... است (۷۹/۹۴ درصد)، اما در عین حال به خدمات مورد انتظار از سایر بخش‌های دانشگاه نیز اشاره شده است؛ گویی این اقدام وندالیستیک مجرای جهت بهبود خدمات انگاشته شده است.

مقوله فرعی انتقادات و پیشنهادات ناشی از تأثیر محیط نشان‌دهنده موارد آزاردهنده یا خوشایند دانشجویان در زمان استفاده از سالن مطالعه کتابخانه است. همان‌طور که در نظریه برآیند کلارک گفته شده است، احساساتی نظیر ناکامی و وضعیت‌های خاص روانی مانند افسردگی و ناامیدی از زندگی و ناراحتی‌های مقطعی در بروز رفتارهای وندالیسمی مؤثر هستند. توجه به این موارد در تأمین خاطر مراجعه‌کنندگان به کتابخانه و فراهم آوردن محیطی در حد انتظار برای ایشان بسیار راه‌گشا خواهد بود.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که ۲۵/۸۹ درصد از نوشتارهای وندالیسمی در مقوله انتقادات و پیشنهادات ناشی از شرایط آموزشی دانشگاه است. دو مقوله فرعی خدماتی و محیطی این قسمت در یک نگاه کلی ناشی از عملکرد کتابخانه مورد بررسی بود؛ اما مقوله انتقادات و پیشنهادات آموزشی آینه‌ای از کارکرد وظیفه آموزشی دانشگاه است. اگر به دانشگاه به‌عنوان یک کل یکپارچه نگریسته شود، متصدیان خدمات کتابخانه می‌توانند منعکس‌کننده این نظرات

به حوزه معاونت آموزشی باشند و در آگاه‌سازی این حوزه از نظرات، انتقادات و پیشنهادهای دانشجویان نقشی مثرثمر داشته باشند.

انتقادات و پیشنهادهای اجتماعی کوچک‌ترین مقوله این قسمت را به خود اختصاص داده است (۱۱/۴۷). دانشجویان استفاده‌کننده از سالن‌های مطالعه این کتابخانه به‌عنوان عضوی از اجتماعی بزرگ‌تر که مشکلات و پدیده‌های اجتماعی را درک می‌کنند؛ گوشه‌ای از آنچه آزردهنده یا نویدبخش به نظر می‌رسد به این‌صورت به تصویر کشیده‌اند. نکته قابل‌توجه در این‌جا این است که این افراد با نوشته‌های خود پیشنهاد یا انتقادی را از اجتماع بزرگ شهری به اجتماع کوچک دانشگاهی آورده و سعی در رساندن صدای خود به دیگران دارند.

با توجه به این مورد که در پژوهش‌های انجام‌شده پدیده اجتماعی وندالیسم به این صورت مورد توجه قرار نگرفته است، امکان مقایسه با نظرات سایر پژوهشگران وجود ندارد و تنها شهباز، منصوریان و شهباز (۱۳۹۴) در پژوهش خود به این مورد اشاره کرده‌اند که خوانندگان کتاب‌ها با دست‌نوشته‌های خود، خواندن یا نخواندن کتابی را به سایرین پیشنهاد کرده‌اند.

مقوله اصلی سوم «شعارهای سیاسی» است. مراجعه‌کنندگان به کتابخانه با رفتارهای وندالیسمی خود به‌عنوان یک رسانه ارتباطی و اجتماعی منتقل‌کننده پیام‌ها و نظرات سیاسی خود به سایر مراجعه‌کنندگان استفاده کرده‌اند زیرا اصولاً اعضای کتابخانه قبل از استفاده از یک میز، ابتدا یادداشت‌های نوشته‌شده روی آن را مرور می‌کنند. مقوله سیاست در بین مراجعه‌کنندگان مرد نوشتارهای بیشتری را به خود اختصاص داده است (۷۶/۲۱ درصد) و این موضوع این جمله که «سیاست خوراک مردان است» را تداعی می‌نماید. در این مقوله مواردی در تمسخر گروه‌ها و یا افراد سیاسی خاص به چشم می‌خورد. وندال‌های سیاست‌زده‌ی مورد بررسی در پاره‌ای موارد (۳۷/۲۶ درصد) برای جلب نظر و مشارکت دیگر مراجعه‌کنندگان از جملات تشویق‌آمیز و تحریک‌کننده استفاده کرده بودند، در همین راستا گروهی دیگر در ادامه‌ی همان تشویق‌ها و یا به‌صورت مجزا افراد را از همراهی با جریان‌های سیاسی خاص بر حذر داشته بودند (۲۹/۳۹ درصد). مقوله فرعی دیگر مشاهده‌شده در حیطه شعارهای سیاسی، شامل ابراز احساسات، مدح و ثنای افراد و طیف‌های سیاسی خاص بود که به‌نوعی ابراز ارادت

تلقی می‌شود. از محتوای این یادداشت‌های سیاسی این‌طور برمی‌آید که هدف آن‌ها شکل‌دهی نوعی ارتباط و نفوذ بر گرایش سایر مراجعه‌کنندگان است. شایان‌ذکر است که به نظر می‌رسد که مسائل سیاسی به دلیل ترسیم یک اجتماع متعالی و آمال کمال‌گرایانه، مورد توجه دانشجویان قرار گرفته و حتی در بروز یک عمل وندالیستیک نقش دارد (ترن و کریستین، ۲۰۱۵).

مقوله اصلی پایانی که با توجه به تحلیل محتوای نوشتارهای وندال‌های دانشجوی استخراج شده است، یادداشت‌هایی است که تنها از روی سرگرمی و شاید نوعی عادت نوشته شده بودند و مفاهیم خاصی جز یادگاری از آن‌ها استخراج نمی‌شود. این یادداشت‌ها در دو مقوله‌ی فرعی یادداشت‌های مثبت و یادداشت‌های منفی قابل دسته‌بندی بودند. در نگرش مثبت به مفاهیم مختلف با نگاه مثبت و امیدوارانه نگریسته و مفاهیمی مانند تلاش، ارزش‌های اخلاقی، محبت و علاقه، زیبایی زندگی و... به تصویر کشیده شده‌اند؛ اما یادداشت‌های حاوی بار منفی اشاره به انتقاد به افراد، خمودی، اتفاقات ناخوشایند و... دارد. قسمتی از این یادگاری‌ها نیز - چه در بعد مثبت و چه در بعد منفی - نشانه‌ای از رویداد یا حادثه‌ای خاص است که در دانشگاه شهید باهنر کرمان اتفاق افتاده است (۲۱/۵۷ درصد). نکته قابل‌توجه در مقوله یادگاری‌ها این است که در پاره‌ای موارد (۳۸/۸۹ درصد) این یادداشت‌ها باعث پدیده گلوله‌برفی شده است؛ یعنی خوانندگان با دیدن یک یادداشت نوشته‌شده، به نوشتن یادداشت بعدی ترغیب شده و نوشتن یادداشت‌ها به صورت سریالی ادامه پیدا کرده است.

به‌طورکلی با توجه به استفاده دانشجویان از تجهیزات کتابخانه به‌عنوان محملی جهت نوشته‌هایی با مضامین متفاوت و نیز مبرهن‌بودن تخریب اموال عمومی دولت و جامعه به این روش به نظر می‌رسد دانشگاه‌ها باید در راستای جلوگیری از این اعمال تمهیداتی بیندیشند زیرا این اعمال علاوه بر افزایش بار مالی؛ فرسودگی و زشتی ظاهر کتابخانه را نیز در پی خواهد داشت و البته که این امر با توسل به جبر و تنبیه ممکن نمی‌شود چون کنترل شمار فراوان دانشجویان استفاده‌کننده از سالن‌های عمومی کتابخانه و در ساعات متمادی و متوالی عملاً

امکان ندارد؛ بنابراین به نظر می‌رسد بهترین تمهیدات در این راستا آگاه‌سازی دانشجویان از اثرات زیان‌بار این اعمال و از آن مهم‌تر و عملی‌تر، در نظر گرفتن فضایی برای نگارش نظرات و دیدگاه‌های دانشجویان مثلاً با عنوان دیوارِ یادگاری یا نامی با این مضمون در فضاهای عمومی کتابخانه است.

پس از بررسی نتایج حاصله از این پژوهش به نظر می‌رسد ارائه پیشنهادت زیر خالی از لطف نباشد:

- ایجاد کارگروه‌هایی در کتابخانه‌های دانشگاهی جهت بررسی دل‌نوشته‌های وندالیسمی دانشجویان و ارجاع موارد مقتضی به واحدهای مربوطه (البته بدیهی است دانشجویان نباید از وجود چنین رسیدگی‌هایی آگاه باشند؛ زیرا ممکن است باعث هدف‌مند شدن رفتارهای وندالی آن‌ها در محیط کتابخانه شود).
- ارائه آگاهی‌های مؤثر و صحیح به دانشجویان جهت جلوگیری از تکرار رفتارهای مخرب محیطی.
- بررسی رفتارهای وندالیسمی-دانشجویی در سرتاسر محیط دانشگاه و ریشه‌یابی علت‌های بروز چنین رفتارهایی در نسل آینده‌ساز کشور.

فهرست منابع

- حیدری، اسلام؛ پارسامهر، مهربان (۱۳۹۱). بررسی عوامل جامعه‌شناختی بر وندالیسم: مطالعه موردی دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اهواز. *جامعه‌شناسی کاربردی*. ۲۳ (۳)، ۲۰۷-۲۲۹.
- شهباز، سیماء؛ منصوریان، یزدان؛ شهباز، افسانه (۱۳۹۴). بازتاب وندالیسم کتابخانه‌ای در کتاب نوشته‌ها. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*. ۲۶ (۱)، ۶۰-۴۳.
- علیزاده، پرویز؛ فتاحی، کبیر (۱۳۹۴، خرداد). بررسی دلایل گرایش جوانان به وندالیسم. ارائه‌شده در دومین همایش ملی تحلیل و بررسی آسیب‌های اجتماعی با محوریت پیشگیری از قاچاق، تبریز.

قاسمی، وحید؛ ذوالاکتاف، وحید؛ نورعلی‌وند، علی (۱۳۸۸). توصیف جامعه‌شناختی بر عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباش‌گری در ورزش فوتبال. *فصلنامه المپیک*. ۱۷ (۱)، ۷۹-۶۹.

محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۷۹). مبانی نظری و تجربی وندالیسم: مروری بر یافته‌های یک تحقیق. *نامه علوم اجتماعی*، ۱۶ (۳)، ۲۲۷-۱۹۳.

محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۸۳). *وندالیسم*. تهران: انتشارات آن.

نبوی، سید عبدالحسین، ملتفت، حسین، براتیان، علی. (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر در بروز رفتارهای وندالیستی در میان دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان ایذه. *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۲ (۳)، ۸۳-۱۰۰.

Borg, W. V., Lgemann, M. (1987). *Vandalism in Germany*. ECRE: Munich.

Carswell, S. B. (2005). *Pathways to delinquency: the role of parental attachment, family socioeconomic status, and deviant peer relationship in risk behaviors and delinquency among urban African-American middle school students*. Doctoral dissertation, Washington University.

Clinard, M. (2014). *Sociology of Vandalism Holt Rine hart and Winston*. New York.

Dedhia, R., Jain, A., Jain, D., & Bhadane, C. (2016). Technique to Detect Vandalism in Wikipedia. *International Journal of Innovations Advancement in Computer Science*, 5 (1), 61-67

Gadekar, S.J., Dhakne, B. D. & Chavan, S. P. (2013). Preventive & control measures of library crime & vandalism in engineering college libraries. *Research Front*, 1 (3), 23-33.

Jang, D. H., Kim, H. S., Nguyen, T. K. & Jung, S. W. (2015). Present Condition of Theft Loss at Construction Sites and a Situation Analysis of Prevention Measures. *Korean Journal of Construction Engineering and Management*. 16 (1), 64-73

Kumar, S. (2016, October). Vandals and Hoaxes on the Web. In: *Proceedings of the First International Workshop on Computational Methods for CyberSafety* (pp.2-2). ACM.

McCorry, T. (2008). *Parental control, gender and delinquency in patriarchal and non – patriarchal households: a qualitative assessment*. Doctoral dissertation. State University of New York at Buffalo.

-
- Spaaij, R. (2015). The Prevention Hooliganism: A Transnational Perspective. *Amsterdam School for Social Science Research*, 17 (3), 4-16.
- Stott, C., Pearson, G. (2006). Football Banning Orders, Proportionality and Public Order Policing. *Journal of Criminal Justice*, 11 (2), 24-39.
- Tran, K. N., & Christen, P. (2015). Cross-language learning from bots and users to detect vandalism on wikipedia. *IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering*, 27 (3), 673-685.
- Yilmaz, T., & Olgun, R. (2016). Investigation of the differences between factors affecting vandalism in urban green areas. *Indoor and Built Environment*, 25 (4), 618-625.